

Ureja uredniški odbor / Odgovorni urednik Slavko Beznik / Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg št. 2; telefon št. 475; tek. račun pri NB Kranj okol. št. 624-9T-127

Izhaja vsako soboto

Letna naročnina 400.— din
Polletna naročnina 200.— din
Četrtna naročnina 100.— din
Mesečna naročnina 35.— din
POSAMEZNA ŠTEV. 8.— DIN

GORENJSKE

PREMALO POLITIČNEGA DELA

je v nekaterih organizacijah SZDL na Gorenjskem — Priprave na kongres so živahne

Danes bo pričel kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Trajal bo štiri dni. Novost bo v tem, da bo večji del svojega poteka zasedal ločeno v treh skupinah: v tisti za organizacijska in politična vprašanja SZDL, v skupini, ki bo obravnavala delavsko samoupravljanje, in v skupini za politično delo na vasi. Kongres bo zlasti pomemben zato, ker se bodo delegati, ki jim je bližja ena od navedenih problematik, po treh glavnih referatih posvetili globljemu in temeljitejšemu razpravljanju v ustrezni skupini. Slovenskim okoliščinam bodo približali in konkretizirali načela z zveznega kongresa Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Govorili bodo o tem, kako daleč se je pri nas že razvilo upravljanje gospodarstva po delovnih kolektivih, kaj se mu še zoperstavlja, kako napreduje socialistična demokracija, z drugimi besedami — sodelovanje vsega ljudstva v kovanju lastne usode. Razpravljali bodo o vsebini in oblikah dela SZDL kot osrednje množične politične organizacije, kot javne tribune vseh delovnih ljudi.

Seveda kongres ne bo predpisal nobene občeveljavne odredilne formule, po kateri naj bi delale naše frontne organizacije. Vsaka zase bo morala najti sebi ustrezne oblike. Delegati pa bodo vendarle na kongresu lahko izmenjali dragocene izkušnje iz zadnjega časa pred kongresom.

Po vsem Gorenjskem je Fronta v tem času seznanjala svoje članstvo z gradivom s četrtega kongresa SZDL Jugoslavije. Povsod, kjer je prišlo do takih sestankov, so se v razpravi prizadevali dogovoriti, kako bi kongresne sklepe oživilo na svojem terenu. Lahko rečemo, da so bile take debate prav koristne. Do sedaj so bili najboljše sestanki v Škofji Loki, na Jezerskem, pri Sv. Ani, v Sovodnju, Selcah, na Bledu in Jesenicah, v Domžalah in drugod.

Teže je v oddaljenih in hribovskih vaseh, kjer nimajo niti radijskih sprejemnikov niti časopisov. Člani SZDL tam malo vedo o sklepih beogradskega kongresa in o preimenovanju Ljudske fronte v SZDL. Še bolj žalostno je, da se ponekod občinski odbori še premalo zavajajo svoje naloge in osnovnim organizacijam ne nudijo tistega, kar bi lahko. V večini občin vseh gorenjskih okrajev so bila razen masovnih sestankov občinska posvetovanja frontnih aktivov o vsem novem in zanimivem. V Radovljici je n. pr. tako posvetovanje lepo uspelo. V ustanovitvi Društva prijateljev mladine že vidimo prvi uspeh. V Domžalah je SZDL strnila vse množične organizacije v povečanem zanimanju za politično življenje. Zadnje tedne imajo dobro obiskana redna politična in gospodarska predavanja, pa tudi v lastno krajevno politično problematiko se spuščajo. V večjih krajih so obravnavali nedelavnost nekaterih odbornikov in jih zamenjali z boljimi, bolj delavnimi.

Žal ni povsod tako. Dobrih občinskih posvetovanj ni bilo v Besnici, Zablaci, Mavčičah in Smedniku. Nezadovoljivo je tudi stanje v osnovnih organizacijah mesta Kranja, kjer še niso imeli masovnega sestanka, na katerem bi razpravljali o IV. kongresu L.F.J. Več pa diskutirajo o teritorialni razdelitvi osnovnih organizacij. Nekateri občinski odbori so tudi precej birokratični. Zanimiv primer je občinski odbor v Gorenji vasi, ki je na sestanku vabil člane odbora iz dve uri

oddaljene Leskovic. Povsod je razumljivo, da se niso odzvali temu vabilu. Menili so, da bi lažje prišel v Leskovic kak član občinskega odbora in imel tam sestanek, ki bi bil polnoštevilno obiskani.

Povsod je opaziti, da so se v predkongresnem času frontne organizacije manj posvetile političnemu delu, več pa drugim, tudi zelo važnim stvarim — predvsem gospodarstvu in kulturno-prosvetnemu delu.

Vse organizacije SZDL na Gorenjskem pripravljajo za jutri akademije v počastitev dvajsetletnice ustanovitve Oslobojilne fronte. Na Jesenicah bodo priredili velik koncertni večer, na katerem bo nastopilo okrog dve sto jeseniških kulturnih delavcev. Precej je krajev, ki bodo proslavili svoje občinske praznike in se nanje resveto pripravljajo. V Podnartu je SZDL močno poživila kulturno-prosvetno življenje. V Mengšu že sedaj tečejo priprave za svečano otvoritev glasbene šole 22. julija.

Še večje zanimanje kažejo organizacije SZDL za gospodarska vprašanja. V Kropi je Fronta zainteresirala res vse ljudi za gradnjo kulturnega doma in drugih važnih objektov. V Bohinjski Bistrici so se po njeni zaslugi tako vneli za gradnjo opekarne, da kar sami prinašajo prostovoljne prispevke. Tudi v Kamniku je komunalna dejavnost v središču po-

zornosti SZDL. Frontovci se pridno udeležujejo prostovoljnega dela zlasti v Tunjicah, na Perovem in v Palovcih. V Trzinu so se člani SZDL poseben uveljavili na zborih volivcev, ko so razpravljali o mestnem družbenem planu in postavljali koristne predloge.

Po vsem tem je videti, da je Socialistična zveza delovnega ljudstva skoraj povsod na Gorenjskem precej delavna, ne moremo pa se izogniti vtisu, da se njene organizacije ponekod premalo posvečajo pravemu političnemu delu. Ponekod SZDL sama opravlja tisto, kar bi lahko storili drugi, n. pr. ljudskoprosvetna in delavska prosvetna društva na kulturnem in zbori volivcev na gospodarskem in komunalnem področju. Ko pazi prvenstveno na gospodarstvo in kulturno-prosvetno delo, čisto pozablja, da je in ostane predvsem politična organizacija. In prav politično delo se ji vsaj izmika. (Nemara je značilno to-le: Ko so na nekem masovnem sestanku SZDL govorili o nekaterih predlaganih komunalnih delih, so nekateri menili, da mora te naloge sama Fronta tudi izvesti, namesto da bi jih predlagala in podprla na zboru volivcev ali pri ljudskem odboru.) Če bi bilo povsod dovolj intenzivno politično življenje, v Mengšu in v nekaterih krajih kamniške okolice ne bi tu in tam doživljali na videz neobglednih znakov klerikalizma.

V zadnjem času so komunisti na vsem Gorenjskem pričeli mnogo več delati v SZDL. Zelo pozitivna izkušnja iz predkongresnih tednov je, da je stanje zelo ugodno povsod tam, kjer so osnovne organizacije Zveze komunistov znale prenesti svojo dejavnost na osnovne organizacije SZDL.

Maršal Tito častni občan Zminca



V nedeljo, 19. aprila dopoldne je predsednik republike tov. Tito sprejel tovarise Blaža Habjana, Jožeta Berganta, Stana Javorška in Matevža Platišo, ki so ga obiskali kot delegati obč. Zminca, da mu izroče diplomu častnega občana in ga pozdravijo v imenu občanov. V daljšem razgovoru se jim je tovariš Tito zahvalil za počastitev in jih zavrnil, da zminškimi občanom izroče njegove pozdrave.

Sveti še precej nesamostojni

Sestanek predsednikov občinskih ljudskih odborov kranjskega okraja - Načela pri določanju davčne osnove

Pretekli teden je bil pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju sestanek predsednikov vseh vaških občinskih ljudskih odborov. Sestanek je vodil podpredsednik OLO in predsednik Gospodarskega sveta tov. Dušan Horjak. Obravnavali so predvsem tri stvari: delo svetov pri občinskih ljudskih odborih, investicije po letošnjem okrajnem investicijskem načrtu in osnovna načela dokončne odmere davkov za leto 1952 v kranjskem okraju.

DELO SVETOV

O prvem vprašanju so poročali vsi navzoči predsedniki. Ugotovili so, da so v nekaterih občinskih svetih še precej nesamostojni ali pa, kakor je primer v Mavčičah, — ne delajo. Ponekod je bilo v delu Svetov za zdravstvo in socialno politiko opaziti sorodniško in podobno pristranskost, kadar je šlo v njihovem sklopu za gnotne koristi. So tudi občine, v katerih ljudski odbori ne vedo dosti o delu svojih svetov in na sejah ne obravnavajo njihovih poročil. Njihovo delo je preveč ločeno od ustreznih svetov pri Okrajnem ljudskem odboru. Zato so sklenili, da se bodo odslej na okraju sestajali kar predstavniki zadevnih svetov, ne pa predsedniki občinskih odborov, če bodo obravnavali vprašanja s področja gospodarstva in komunalne dejavnosti ali prosvete in kulture ali s področja socialne politike in zdravstva. Dogovorili so se tudi, da bodo

odslej tudi tovariši iz okrajnih svetov prisostvovali sejam svetov po občinah in jim pomagali.

LETOŠNJE INVESTICIJE

V diskusiji so poudarili, naj občine sedaj, ko je že pričela gradbena sezona, razvijajo res vso iznajdljivost, si priskrbijo gradivo in delovno silo in prične z delom. O pripravah in začetnih delih obveščajo okrajni gospodarski svet. Pri gospodarskem svetu je poseben štáb za okrajne investicije. Ta vsak teden pregleduje poročila in potem sprošča denarna sredstva, če meni, da so priprave dobro izvedene in da bo denar koristno izrabljen.

DAVČNA ODMERA

Na koncu so govorili o načelih, ki bodo vodili okrajni in občinske gospodarske svete v dokončni odmeri kmečke dohodnine za leto 1952.

Znano je, da bodo v vsej Jugoslaviji kmetovalci obdavčeni po katastru in ne več po vsakokratnem dejanskem dohodku. To bo vneslo precejšnjo stalnost in sigurnost v kmetijsko proizvodnjo. Vendar je tudi znano, da so obstoječi katastri silno zastareli in izkazujejo čisto druge kulture, kot so v resnici. Katastri še ne bodo tako hitro urejeni. Zato se niti sedaj ne bomo mogli držati katastra, pač pa se mu bomo vendarle nekoliko približali. Davčno osnovo bodo gospodarski organi določali po površinah posameznih kultur, ki so služile za določanje katastrskega donosa. Ves okraj so že razdelili v tri rajone in za vsakega sestavili posebno lestvico za določanje hektarskega donosa. Prvi rajon je nižinski in obsega vse Sorško polje in druge ravninske predele. Drugi, srednji, zajema nižje, bolj ravne dele Sorške in Poljanske doline in njim podobna območja. Tretji rajon obsega hribovska kmečka posestva. Razlike so precejšnje. Za njive je n. pr. katastrski donos na 1 ha v nižinskem rajonu od 60 do 70 tisoč, v srednjem od 40—50, v višinskem rajonu pa od 20 do 25 tisoč dinarjev.

Pri gozdovih bodo upoštevali oboje — prirastek in dohodek, t. j. razliko do čistega izkupčka, če prej odštejemo režijske stroške.

Tako bo dokončna odmera dohodnine za lansko leto izvedena v popolnem skladu s predpisi, ki bi veljali tudi za katastrsko določanje. Okrajni gospodarski svet je določil zgoraj omenjene lestvice na podlagi dolgoletnih izkušenj.

POROČILO O OBČNEM ZBORU OSS V KRANJU

ZANEMARJANJE MANJŠIH SINDIKALNIH PODRUŽNIC

Okoli dve sto delegatov sindikalnih podružnic kranjskega okraja se je v nedeljo zjutraj sestalo na redni letni občni zbor, da se na osnovi enoletnih izkušenj pogovore o nadaljnjem delu in izvolijo novo okrajno vodstvo. Po izvolitvi vseh komunist in drugih formalnostih je dobil besedo predsednik Košir, ki je skupno s poročilom podal pregled dela sindikatov. Sledila je večurna razprava, ki je skupno s poročilom pokazala, da delo sindikatov ne gre podcenjevati, prav tako pa tudi ne slabosti, ki jih je še vedno preveč.

Sindikalne organizacije so v preteklem letu mnogo storile, da se delavsko upravljanje čim bolj uveljavi. Ti naporji so bili stopnjevani zlasti v času tekmovanja, ki ga je razpisal Republiški svet, tako da so mnoga podjetja tedaj prejela zaslužen priznanje: Iskra, Sava, Tiskarstva, Inteks, IBI, Pletenina, LIP, BP Trzin, Gorenjska predilnica, Triglav ter trgovska podjetja Kokra, Tkanina, Obutev in Puškarstva. Da ta trud res ni bil zaman ali pa celo le prazna hvala, nam potrjujejo tudi zaključni gospodarski računi podjetij, ki so otipljiv dokaz življenjske sposobnosti organov delavskega upravljanja.

Že mnogo manj pa se lahko sindikalne podružnice pohvalijo z utrjevanjem demokratičnih odnosov v kolektivih. Tovariš Košir je v referatu žal samo naštel nekaj primerov sa-

movolje in edino veljavne besede posameznih obratnih mojstrov, direktorjev in upravnikov (zlasti v manjših podjetjih), pri čemer je tudi ostalo. Vsa razprava je šla mimo osnovnega problema, ki danes tare mnoge delovne kolektive: birokratizem v podjetjih, ki se je v mnogih primerih vgnezdil tudi v organe delavskega upravljanja. Vzpodbuda, da se o tem kaj več razpravlja, je dal tovariš Loštrk. Govoril je o tem, kako člani delavskih svetov le v izjemnih primerih poročajo svojim volivcem o delu sveta, še manj pa se z njimi konsultirajo pred sestankom, čeprav bi v svetu morali tolačiti njih voljo. Često je temu vzrok, ker se sestanki sklicujejo v naglici in tako tudi sami člani delavskega sveta prihajajo nanje nepriljubljeni. Dalj od tega razprava ni šla.

Poročilo se je dotaknilo tudi nejasnih odnosov, odnosno nejasnosti v kompetencah sindikata in organov delavskega upravljanja z ene strani ter slednjih in uprave podjetja. Često se dogaja, da se po potrebnem mešajo drug drugemu v delo, zanemarjajo pa lastne dolžnosti. K temu problemu je povedal svoje mnenje član Republiškega sveta tovariš Boštjančič. Dejal je, da je povsod zgrešena težnja sindikalnih organizacij, češ v vsakem organu in organizaciji mora biti zastopnik sindikata, ki bo ščitil interese delavstva. To je dvakrat napačno. Prvič si

sindikat ne more lastiti pravice edinega zastopnika delavskega razreda. Drugič, kar velja zlasti za razmere v podjetjih, čim je sindikalni funkcionar v nekem organu, pa čeprav samo v delavskem svetu, se slej ali prej z njim solidarižira in tako ne more več ostati nepristranski branilec interesov kolektiva pred eventualnimi nepravilnimi postopki ali celo birokratizmom. Sindikalna organizacija mora ostati korrektor vseh zastraševanj, posredovati mora pri vseh nepravilnostih, da se zaščiti koristi njenih članov.

Pretežni del vse razprave se je sukal okoli socialne politike. Že referent je temu poglavju posvetil precej pozornosti. Govoril je o pomanjkljivostih uredbe o socialnem zavarovanju, o nepravilnih pokojninskih predbah, o nepravilnem odpuščanju delovne sile, ki je zajelo žene in mladino (preprečeni pa so bili odpusti invalidov!), o številnih nesrečah in nezgodah pri delu, ki so posledica slabe zaščite, o zlorabah socialnega zavarovanja itd. Pri vsem tem je najbolj značilna ugotovitev, da mnoge sindikalne organizacije ne poznajo delavske zakonodaje in tako ne morejo dati svojim članom učinkovite zaščite proti zlostavljanjem. V obširni razpravi sta sodelovala tudi dva zastopnika Zavoda za socialno zavarovanje, ki sta opozarjala zbor na težave in zlorabe. Dejala sta, da bo s smotrnim in upravičenim iz-

koriščanjem fonda treba pokriti proračunski primanjkljaj, ki bo predvidoma znašal kakih 25 milijonov. Sindikat bo moral resno nadzirati namišljene bolnike, ki zlorabljajo trdo prislužena sredstva delovnih kolektivov. Vsi delegati so si bili edini, da je teh izkoriščevalcev največ iz vrst poldelavcev, ki se izdajajo za bolne, ko jih čaka delo na njivi. Mnogo so govorili tudi o pomanjkljivosti uredbe o željo, da tako opozorijo organ oblasti, ki sedaj pripravljajo novo besedilo uredbe.

Omeniti je treba še ugotovitve, ki zadevajo vzgojno delo sindikatov. Kar lepi uspehi so bili doseženi pri strokovni vzgoji, saj so skoraj vse podružnice organizirale predavanja, strokovne seminarje in tečaje, mnoge pa tudi gospodarske šole ob sodelovanju Društva ekonomistov. Vendar je škoda, da tu prednjačijo samo večji kolektivi, ki so se izkazali že v omenjenem tekmovanju. V manjših podjetjih je stvar drugačna, tako da bi lahko vse analize dela sindikalnih organizacij razdelili v dve poglavji: večji in manjši kolektivi. Slednjim bo moral okrajni svet temeljito in vsestransko pomagati, če naj ne bodo v prihodnje še vedno coka v razvoju sindikata. Mnogo slabše pa je s politično in kulturno vzgojo, da ne govorimo o telesni. To se najbolj odraža v delavskih gimnazijah in Svobodah. Sindikalne podru-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ja vsebine

Rojstvo Kokrškega odbora

Jesenice se bodo razvile v pomembno turistično središče

O netočnih davčnih prijavah

Majdlčev otok — končno last ljudstva

Besnica se prebuja

Obiskal nas je pevski zbor »Emil Adamič«

Spomini na slavne dni

Občinski praznik v Begunjah

Vrata so se odprla...

Drobne vesti — Sodišča — Tedenska kronika

Kotiček za žene in pionirje — Podlistek

INICIATIVA ČAKANJA

Radio Peking je v neki svojih oddaj izrazil pričakovanje, da bo kmalu prišlo do podpisa premirja na Koreji. Neka severnokorejska radijska postaja je celo objavila, da bo premirje podpisano okrog 20. junija. Izmenjava ranjenih in bolnih vojnih invalidov napreduje, kakor so se dogovorili. Vse to vliha upanje, da bi konec korejske vojne utegnil pripeljati do olajšanja svetovnega položaja, iz katerega bi resnično lahko išel mir. Seveda je vse predvsem odvisno od Rusije.

To je v znameniti izjavi 16. aprila jasno povedal ameriški predsednik Eisenhower. S tem je iztrgal iniciativo iz rok Sovjetske zveze, ki je v zadnjem mesecu s svojo »mirovno ofenzivo« spet in spet presenečala svetovno javnost, pa vendar obdržala prave moskovske zunanjepolitične cilje zavite v temo. Glasno je zastavil vprašanje: »Kaj je Sovjetska zveza pripravljena storiti? Naj bo odgovor kakršen koli že, jasno naj ga slišimo!« Rotil je, da človeštvo ne more več nadaljevati po poti, na katero je krenilo po zadnji svetovni vojni, in navedel zelo efektivne podatke o tem, kaj vse bi ljudje lahko imeli, če bi se odrekli nezasišanih tekmi v oboroževanju. Končno je našel vprašanja, pri katerih naj bi Moskva s čisto konkretnimi dejanji pokazala, kolikšne so njene mirovne pretenzije. Omenil je vojne ujetnike, ki so še od konca vojne v ruskih taboriščih, sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo, nato pa še vrsto »točk«, kot »hiter pričetek političnih razgovorov o svobodnih volitvah v združeni Koreji«, zedinjenje Nemčije, neodvisnost vzhodnoevropskih držav, razorožitve in zagotovilo, da orožje s Koreje ne bo prenešeno na druga azijska bojišča.

Zanimivo je, da se z Eisenhowerjevim govorom vsi strinjajo, povsem različno pa tolmačijo njegova nejasna, a silno važna mesta. Za nekatere so omenjene »točke« le želje, za druge pa zahteve in celo prvi pogoji za sklenitev korejskega premirja. Republikanski senator Smith je celo zahteval sklep, da bodo ZDA obnovile sovražnost, če Severna Koreja v 14 dneh po sklenitvi premirja ne bi dovolila komisiji OZN prostega gibanja po njenem ozemlju.

Tudi ameriški zunanji minister John Foster Dulles je dal pred dnevi podobni izjavi, ki sta optimiste neprijetno presemetili, čez čas pa je pojasnil, da je treba doseči predvsem premirje.

To je tudi mnenje britanskih krogov. W. Churchill je pozdravil Eisenhowerjevo iniciativo. Važno je, da je opozoril, naj ne pričakujejo, da bi sovjetska politika tako kmalu odgovorila na ameriško pobudo. Videti je, da je hotel omiliti »točke« ameri-



John Foster Dulles

škega predsednika, ko je dejal, da v njegovih besedah ni zasledil nobenega izzivanja. Nemara Churchill razume boljše od Amerikancev, da Sovjetska zveza z ene strani ne more opustiti svojih dolgoročnih agresivnih ciljev, po drugi pa se boji vojne. Zdi se, da ima Velika Britanija precej drugačnega gledanja na nekatera vprašanja, ki jih je omenil Eisenhower, zlasti glede Daljnega vzhoda. Tega angleški predsednik vlade ni jasno povedal bržčas zato, ker meni, da je mnogo boljše poudarjati tista gledišča, v katerih se zahodne države ne razhajajo. Po njegovem mnenju je treba pokazati slogo, nepomirljivost pa ohladiti z iniciativo čakanja.

Netočne davčne prijave so v škodo skupnosti in posameznikom

Upamo, da nam bralci ne bodo zamerili, ker zopet načenjamo davke. O tem se je že toliko pisalo in govorilo, da človeku je preseda. Zal pa kaže, da še vedno ni dovolj in še daj časa ne bo. Za kaj gre zopet?

Pisali smo že, da se pripravljajo nov način odmere za letošnje leto, da bo odslej veljal kot osnova katastrski dohodek. Toda pomanjkljivi katastrski izračuni, ki so že zastareli, praktično izključujejo možnost, da bi se jih posluževali. Treba se je bilo odločiti za izdelavo novih, kar pa zahteva nekaj časa, če naj bodo temeljiti in točni. Menimo, da je boljše malo počakati, kot pa hiteti in izdelati nekaj površnega, kar bi jutri zahtevalo novih popravkov.

Vedno smo priznavali, da je bilo pri odmeri davkov dosti pomanjkljivosti in celo zlorabljanj. Trudili smo se, da bi se stvar čimprej uredila in vsakdo, ki je količjak resnicoljuben, bo moral priznati, da je že marsikaj bolje. Toda, ali je mogoče nekaj izboljšati, če se le ena stran trudi? Ali je mogoče pravilno odmeriti davke, če pa se nešteti trudijo, kako bi prikriili dejansko stanje? Kako naj komisije pravilno obdavijo vsakogar, če pa dobijo lažne podatke?

Pri pregledu davčnih prijav za leto 1952 je Uprava za dohodke OLO Kranj ugotovila, da je 90 odstotkov vseh prijav, ki so jih poslali obrtniki, gostilničarji in ljudje prostih poklicev, — netočnih, pomanjkljivih in celo lažnih. Kaj sedaj storiti, da ne bo krivice? Je mar to izpolnjevanje državljanjskih dolžnosti? To je navadno varanje, ki je po zakonu kazniv! Poglejmo najprej žage! 26 lastnikov sploh ni poslalo prijav, od vseh ostalih pa je le 6 točnih. Krajne davčne komisije bodo morale same določiti dohodek in promet na osnovi primerjave z drugimi podobnimi žagami. Vse netočnosti in krivice, ki se lahko zgodijo, naj lastniki kar sebi pripišejo. Posebno poglavje pa je pri žagah prometni davek, ki je bil ali nepravilno zaračunan ali pa sploh ni bil. Skoraj noben žagar ga ni odvedel!

Podobno je z mlinarji. Ti so poslali naravnost smešne prijave. Franc Ahlin iz Cerklj pravi, da sploh nima nikakega zaslužka, Agata Bajt iz Sovodnje 315 din, Jernej Lampret iz Žirovskega vrha 50 din pri 4 mesecih mletja, Franc Jelenc iz Bukovščice 850 din, Rudolf Seljak iz Todraž 2000 din pri 8 mesecih mletja itd. Mar so mislili, da jim bo kdo verjel, da iz usmiljenja meljejo?!

Mnogi mizarji pa žive kar od zraka! Jakob Udovc iz Dolnje vasi pri Naklem ima 1 vajuca in 1 pomočnika in 5 člansko družino, zaslužka pa le 36.110 din. Ludvik Sajovic z Jezerskega trdi, da se je preživljal celo leto s 5.500 din. Luka Toporiš iz Srednje vasi pri Goričah je prehranil svojo petčlansko družino s 23.000.—, enako podjeten pa je tudi Fr. Fajfar iz Sp. Brnkov, kateremu je bilo dovolj 19.400 din in 7 arov vrta za enako število ust. Takih je še in še.

Preveč bi bilo, če bi navajali toliko primerov po vseh strokah. Poglejmo le tu in tam še kakega: Čevljar Janez Žepič iz Križev ima 8-člansko družino,

pa trdi, da ni nič zaslužil. Kovčar Franc Strel s Trate pri Gorenji vasi s 6 člansko družino je imel lani le 5.600 din zaslužka. Kolar Peter Peršič ima 3 člano družino in 78 arov zemlje, zaslužil pa je 2.682.— din. Krojač Andrej Savinc je z 1 arov zemlje in 13.600 din preživel 9 člansko družino. Dovolj je že imen. Tako gre dalje pri vseh, le s to izjemo, da so nekateri malo previdneje lagali. Isto velja še posebej za gostilničarje, katerih imen pa nima smisla naštevati, ker ni nikogar, ki bi se posebno »odlikoval« z drznostjo v prikrišanju.

Priznati je treba, da so mnogi tudi nerodni. Nehote so poslali pomanjkljive podatke, kar

je pripisati malomarnosti. Res lahko bi bili bolj pazljivi in ne povzročali sitnosti komisijam in sebi. So pa tudi taki, žal maloštevilni, ki pa zaslužijo javno priznanje za iskrenost v svojih prijavah. Krojač Andrej Cuderman s Kokrice je prijavil 84.000 din, šivilja Iva Perko iz Tržiča 82.000, čevljar Franc Meglič iz Sebenj 105.000, mlazar Anton Svetelj iz Senčurja 120.000, kolar Ivan Čemažar iz Form 110.000 in dentistka Boga Radovan iz Cerklj 330.000 dinarjev.

Ko bi bili vsi taki, ne bi bilo toliko krivic pri odmerjanju in nepotrebnega razburjanja proti davkom.

Jesenice se bodo razvile v pomembno turistično središče

V eni zadnjih številčk smo v grobem poročali, kaj vse nameravajo Jeseničani zgraditi. Tokrat nekaj podrobnosti o tem.

Razen komunalnih gradenj, zajetih v družbeni načrt, bodo Jeseničani zgradili še stadion z nogometnim igriščem in s pokrito tribuno za 3000 gledalcev, letno kopalnico s skakalnim stolpom, z brodiščem za neplavalce, z garderobami, klubskimi prostori in vsemi potrebnimi pritlikinami. Vetni stadion že gradijo, v neposredni bližini pa urejajo še zimski stadion, ki bo obsegal, kakor smo že omenili, ledarno z umetnim drsalniščem (60 m x 80 m), s pokrito tribuno za 2.800 gledalcev, s klubskimi prostori, z garderobami, bifejem, delavnicami za klube Ljudske tehnike itd.

Posebno pozornost posvečajo Jeseničani zimskemu sportu, zato bodo zgradili novo, 60 metrsko skakalnico. Zimski stadion bo služil tudi poletni; na njem bodo uredili 3 teniška igrišča, ki bodo zmeraj nared za košarko, odbojko ali za gledališke predstave na prostem. Na tem prostoru bo mogoče prirediti tudi boksarske prireditve, telovadne in pevске nastope, razna zborovanja ipd.

Načrti so resda zelo obsežni in nič čudnega ni, če kdo podvomni v ostvarjenje le-teh. Vendarle med Jeseničani ne manjka takih, ki bi v realizacijo načrtov ne verjeli, saj je 400 m² zemlje že odmetane in to tam, kjer nameravajo zgraditi ledarno. Ledarna bo že letošnje poletje proizvajala dnevno po 10 ton ledu, če bo potrebno pa tudi 30 ton. Prostor za umetno drsalnišče, ki bo prvo v

državi, so tudi že začeli pripravljati in ga bodo hokejisti lahko že to jesen uporabljali.

Vse te naprave, potrebne ledarni, n. pr. kompresorji, cevi ipd., bi stale 680 tisoč švicarskih frankov. Deviz ni, je pa neizčrpen rezervoar dobre volje, tako da si bodo Jeseničani z lastnimi proizvodi opremili ledarno, ki jo nujno potrebuje tudi naše gospodarstvo, gostinstvo in izvozna podjetja za ledenje izvoznih artiklov. Jeseničani bodo začeli izdelovati celo hladilne omarice, ki jih naše gospodarstvo še zelo pogrešajo. Za malenkostno odškodnino si bodo tudi najskromnejša gospodinjstva lahko nabavila led za hlajenje jedač in pijač. S prodajo ledu, t. j. izkupičkom za led bo mogoče vzdrževati umetno drsalnišče in vse naprave na tem prostoru. Samo še skromen podatek o tem, kolikšnega gospodarskega pomena bo nova ledarna: razna naša izvozna podjetja so morala plačati lani za led, nabavljen v Beljaku, nad 62 milijonov din. Včasih je ta led toliko časa »romal« do nas, da so se pošiljke sadja, rib, vina ipd. pokvarile. Odslej bodo ta podjetja vsekakor hitreje prišla do ledu in za približno isto količino kakor lani plačala le okoli 10 milijonov din.

Še pomembnejši objekt, ki ne bo koristil samo Jesenicam, temveč širši okolici, začetna zimsko kopalnišče. Za začetna dela imajo na razpolago 11 milijonov din. Lokacija je že določena, kopalnišče pa bo dograjen prihodnje leto. Uredili ga bodo za sedanjim kinematografom »Radio«, v neposredni bližini tovarniške kaloriforne centrale, ki bo kopalnišče oskrbovala s toplo vodo. V novem

kopalnišču bo bazen 16 x 25 m, skakalna deska, bazen 5 x 16 m za neplavalce, garderobe, prhe, brivnica, slaščičarna itd. Imelo pa bo celo kadi, parno, električno in blatno kopal ter solarij za višinsko obsevanje. Zagotovljeni bodo tudi zdravniški pregledi.

V istem poslopju bodo uredili javno pralnico, šivalnico in likalnico z veliko zmogljivostjo. Posebnost tega oddelka bo pralnica za dojenčke, kjer bodo mamicam postregli z enotnimi in higijenično pripravljenimi plenčkami. V pralnici bodo posebni stroji za velike »žehte« perila iz zavodov in ustanov in posebni stroji za pranje v manjšem obsegu. Del strojev je že na Jesenicah, ostale pa bodo konstruirali sami.

V zimskem kopalnišču bo poskrbljeno tudi za številne športne prireditve. V pritličju bo urejeno dvostezno kegljišče mednarodnega formata, s potrebnimi garderobami in sanitarnimi napravami. Sicer pa bo to zimsko kopalnišče tako urejeno, da se ga bo mogoče posluževati skozi vse leto. Ob zgradbi bo terasa za sončenje. V bazenu nameravajo organizirati razne plavalne prireditve, zato bodo zgradili posebne montažne tribune za okoli 500 gledalcev.

Predvidevajo, da bo javno zimsko kopalnišče stalo nad 150 milijonov din. Pri odločitvi glede lokacije so mislili predvsem na to, naj bi bilo kopalnišče čim bliže glavnega izhoda iz železarnice, tako da bodo delavci takoj, ko zapuste delovna mesta, šli v kopal.

(Dalje prihodnjč)

Franc Štefe - Miško

ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Napadi in izdajstvo

23. januarja se je Kokrški četi pridružil Edo Krofel, pleskarski pomočnik s Primskovega, kar je pozneje rodilo usodne posledice. Na novo nastajajoča enota je imela v svojih vrstah mnogo novih in neoboroženih ljudi. Zato se ni mogla spuščati v preveč drzne akcije. Tega ni mogla tudi zaradi hude zime, saj je bilo v dolini skoraj meter snega, v hribih pa še toliko več. Po takem terenu bi Nemci lahko zelo uspešno zasledovali partizane zlasti še, ker je Krvavec mogoče zelo dobro obvladati. V času najhujše zime se je četa zato zadrževala domala ves čas le v taborišču. Preskrbovale so jo v celoti le organizacije OF. Hrano so zbirale organizacije in posamezniki, predvsem v Senčurju, Vogljah, na Visokem, v Velesovem, Cerkljah itd. Dovažali so jo z vozmi na razna dogovorjena mesta nad vasjo Grad pod Krvavcem. Drugo zbirališče hrane je bilo pri mlinarju in aktivistu Valentinu Kokalju na Visokem. Pri zbiranju hrane in drugega materiala je Fronta aktivizirala veliko število članov in pridobila za odpor proti okupatorju mnogo novih simpatizerjev. S tem je ob samem nastajanju partizanskih enot opravila zelo važno politično akcijo.

Nemci so kmalu začutili, da na Krvavcu nekaj ni v redu. Že januarja so dobili od nekega nemškega učitelja iz Stiške vasi na Krvavcu prve podatke. Ta je ponoči hodil vohunit po vasi in kmalu v snegu zasledil stopinje, ki so vodile proti gozdu. To je takoj sporočil na žandarmerijo v Cerkljah. Takoj nato je več kot 300 policistov preiskalo vso okolico okrog Stiške vasi, tja do Sv. Ambroža, kjer so delali preiskave tudi po hišah. O partizanih do tedaj še niso

izvedeli nič točnejšega, četudi so imeli go-sto omrežje žandarmerijskih in policijskih postojank v Cerkljah, Senčurju, Preddvoru, Kranju, Smledniku, Komendi, Kamniku in drugod.



Nemci so požigali slovenske vasi

Okrog 20. januarja je obiskal četo na Krvavcu Alojz Kebe-Stefan. Na posvetu z borci so obravnavali razna vprašanja življenja v četi in na terenu. Za političnega komisarja čete je bil takrat postavljen Marijan Rožanc, vodnika obeh vodov pa sta bila že

pred Kebetovim prihodom Jože Ropret in Janko Martinjak.

2. februarja 1942 je četina patrolja ob nekem opravku v Tržiču likvidirala nemškega vohuna Walterja Klemenca.

Nemci niso prenehali zasledovati partizanov. Posrečilo se jim je, da so točno izvedeli, kje je partizansko taborišče. Takoj so se pripravili za veliko hajko. Za zgodnje jutranje ure 2. februarja so pripravili napad. Z vseh strani so pripeljali ogrom-

cetu Jeriču na Stefanjo goro, ta naprej Janezu Martinjaku k Sv. Ambrožu, slednji pa je še ponoči ob enih priteklu v četo in jo obvestil.

Se preden so Nemci prišli so sredine hriba, se je četa že umaknila s Krvavca nazaj nad Stefanjo goro. Proti večeru je odšla iz čete patrolja proti vasi, da ugotovi položaj. Se pred vasjo je nalezela na Nemce.

Ker so v četi pričakovali, da se bo naslednji dan hajka prenesla tudi na območje Stefanje gore, se je že v noči z 2. na 3. februar premaknila pod Storžič. Okrog 4. ure zjutraj so boreci, vsi utrujeni, mokri in premraženi, polegli pri nekem kmetu v Bašlju. Toda niso še dobro pripravili zajtrka, ko so že morali spet naprej. Nekdo jih je bil izdal, pod vasjo je bilo že vse polno Nemcev. Četa se je umaknila v sneg nekoliko nad vas.

Proti večeru partizani niso več čutili Nemcev v svoji bližini. Premaknili so se v bližino Dolencevo koč pod Sv. Lovrencem, da bi v njej vsaj prespali na suhem. Komaj so določili zasilno stražarsko mesto pred kočjo, že je stražar zagledal, kako se Nemci neopazno približujejo kočji. Ogrnjeni so bili v bele halje in nosili posode z bencinom. Nameravali so napasti kočjo in jo zažgati. Stražar je brez oklevanja ustrelil na Nemce. Z vseh strani se je nenadoma vsul na kočjo ogenj iz nešteti brzostrelk in pušk. Na točo krogel je prvi odgovoril Tine Zatelet z mitraljezom, takoj za njim pa še Milan Rožanc. S skrajno hladnokrvnostjo in prisotnostjo duha se je postavil z drugim mitraljezom naravnost pred vrata in z ostrimi rafali hitro pripravil pot za umik iz kočje. Ta hladnokrvni preboj je rešil partizane grozne smrti v plamenih.

Padle so prve žrtve. Že v kočji je bil ranjen Franc Zupanc mlajši, ki je v njej tudi zgorel. Na umiku je padel Vinko Burnik, čigar okostje so partizani našli šele spomlad, ko je skopnel sneg. Ranjen je bil še Srečko Dermastja. Sicer mu je uspelo pobegniti, pa so ga že naslednji dan Nemci odkrili pri nekem kmetu v Bašlju. Odpeljali

Majdičev otok - končno last ljudstva

BESNICA SL. PREBUJA

Izletniška točka, ki ima vse pogoje, da se razvije v priljubljen turistični kraj

Kdo od Kranjčanov ne pozna »Majdičevega otoka«, lepega zelenega gaja, ki leži severozahodno od savske elektrarne, med glavno strugo Save in kanalom. Otok leži takorekoč sredi Kranja in predstavlja idealen prostor za javni park, razne športne naprave, otroška igrišča in drugo. Zato ni čudno, da so že pred vojno marsikateri napredni Kranjčani predlagali, da se otok odkupi ali razlasti in uporabi v te namene. To pa seveda ni bilo mogoče, ker je otok posedovala znana bogataška družina Majdičevih in ta najlepši zeleni prostor Kranja uporabljala izključno v zasebne namene.

Po zadnji vojni pa je z zmago ljudske revolucije že vse kazalo, da bo »Majdičev otok« vendarle prišel v last in uporabo delovnega ljudstva. Leta 1946. je ob agrarni reformi okrajna agrarna komisija v Kranju že izdala odločbo o prehodu otoka kot kmetijske površine v agrarni sklad. Toda tedaj so Majdičevi pri vseh mogočih forumih žilavo dokazovali, da otok pravzaprav ni kmetijska površina, ampak del elektrarne, kateri je otok neobhodno potreben za vzdrževanje jeza, kanala in drugih električnih naprav. Tedaj so namreč bili še sami lastniki elektrarne. Uspeli so, da je okrajna agrarna komisija razveljavila prvotno odločbo. Tako so Majdičevi kot kmetije poleg 5,5 ha po zakonu pripadajoče kmetijske površine obdržali še ves otok, torej skupno preko 16 ha površine.

Leto dni kasneje pa je bila elektrarna nacionalizirana in z njo vred tudi pripadajoče površine. Zdej pa so Majdičevi bliskovito zasukali plašč in začeli prav tako spretno dokazovati, da je otok zgolj kmetijska površina, ki v ničemer ne služi že nacionalizirani

elektrarni. Uspelo jim je, da jim je pri dokončni določitvi nacionaliziranega premoženja ponovno pripadel skoro ves otok.

Toda zdaj so se Majdičevi vendarle vsteli. Pozabili so namreč, da zakon o agrarni reformi še vedno velja in da po njem nekmetje, to je ljudje, ki zemlje ne obdelujejo sami, ne morejo imeti več kakor 5 ha zemlje. Zato je prav te dni državni sekretar za gospodarstvo LRS izdal odločbo, da večji del Majdičevega otoka preide v splošno ljudsko premoženje. Tako je končno rešil dolgo pravdo za Majdičev otok v korist delovnih ljudi Kranja.

Majdičevi se s tem seveda ne bodo kar tako sprijaznili. Nihče ne more zahtevati od njih, da bodo zdaj naenkrat boljši in naprednejši kot do sedaj. Ne bo jim odveč noben paragraf in nobena kljuka, samo da bi ovrgli to pravično rešitev. Zdej bi naenkrat radi dokazali, da so pravzaprav kmetije, in da brez te zemlje sploh živeti ne morejo. Majdičevi, pa kmetije? Mar se ne bi vsak Kranjčan smejal, če bi slišal, da je gospod Demeter Majdič, ki vse svoje življenje ni storil nič koristnega, naenkrat postal kmet. Morda pa si Majdičevi kmetovanje tako predstavljajo, da kdo od gospode sem in tja, kadar poleti grozi huda ura, z grabljami parkrat obrne seno, ali pa iz dolgočasa s kopljico podreza po gredi v cvetličnjaku; vse drugo težaško delo pa jim opraviho najeti posli. Tak »kmet« bi želel biti še marsikdo!

Majdičev otok bo končno začel služiti ljudstvu. Ljudski odbor mestne občine namerava z otoka speljati brv proti Gorenci Savi in tako delavcem Gorenje Save in Tiskanine skrajšati pot v Kranj za več kot kilometer. Razen tega se bo otok preuredil v park in med

drugim tudi za športni stadion. Na ta način bo mogoče vrniti resničnim kmetom z Rupe zemljo, ki je bila namenjena za stadion ob kopališču.

Tak postopek bo pač lahko odobral vsak napreden Kranjčan. Sicer pa je to tudi v korist pouk vsem tistim, ki mislijo, da se je ljudska revolucija in njena razredna zakonitost že pred leti zaključila. —ko

Žigosajmo slabe razvade gostov

Zelo pravilno je bilo pred kratkim v našem časopisu poudarjeno, da je osnovna naloga v gostinstvu ne le vzgoja gostinskih kadrov, temveč tudi gostov.

Toda ker že o napakah gostinskega osebja beremo dnevno, ki omenil tudi nekaj napak in slabih razvad naših gostov.

Na sestanku sindikalne podružnice nekega podjetja sem pred kratkim slišal to-le:

»Na vsaki mizi je pepelnik, pa ga večina gostov ne vidi ali noče videti. Kar naprej stresajo pepel in mečejo ogarne ogorke na tla. Kako naj potem držim obrat v redu?! Dostikrat gostje po malomarnosti zažgo prt in mizo! Ali se neki doma tudi tako obnašajo? Ali morda mislijo, da je v gostini vse dovoljeno?!«

»Še vedno je nekaj takih gostov, ki brez vsakega strmu, vpricho drugih gostov pijujejo na tla, čeprav je v bližini pljuvalnik.«

Nato sem slišal, kako se posamezni gostje sponzijo napram strežnemu osebju, kar je tako mučno. Nekateri pobegnejo, ne da bi poravnali račun. Tu in tam zmanjka pribor, pepelnik in drugo.

Nekateri gostje imajo čudovit smisel za razvedrilo. Za zabavo režejo drugim kravate. Seveda to vsem ni po volji.

V preteklem letu sem bil v Zireh. Tam sem vprašal tujca, ki je bil na letnem oddihu, o njegovih vtisih. »Veste, je dejal, najbolj me je navdušilo to, kako lepo in prisrčno pozdravljajo tukaj otroci vsakega tujca.« Ker je bilo to prvo, kar mi je povedal, smatram, da je bil to njegov osnovni vtis iz tega kraja. Vendar, ko sem šel po cesti, sem bil priča, ko neki gost, ki je bil tudi tam na dopustu, ni odzdravil skupini otrok, ko ga je pozdravljala. Kot da ni slišal. Ali ni to slabo spričevalo o kulturnosti tega človeka.

Mislím, da sta pravilna rast in razvoj našega gostinstva precej odvisna tudi od kulturne stopnje gostov, zato bi želel, da se v tiskih pogostejše razpravlja o napakah gostov in s tem nanje vpliva. J. D.

Pred dobrim mesecem smo pisali o načrtih, ki jih imajo Besničani, da uredijo in olepšajo svoj kraj. Omenili smo velika pripravljala dela za izpopolnitev cestnega omrežja, predvsem pa napore, da naredijo iz Besnice priljubljeno turistično točko. K uresničevanju teh načrtov so Besničani že pristopili z vso vnemo. Zelo lepo so uredili dohod k slapu »Šum«, Steza vodi od železniške postaje Besnica, ob levem bregu Nemiljščice, prečka pod slapom to rečico in se povzpne nad slap in pelje mimo njega do tzv. »Besniških topič«. Slabih deset minut hoda od železniške postaje Besnica in že si v romantični, od človeške roke še nedotaknjeni soteski, pod slapom, od tam pa je do toplice samo še pet minut. Seveda toplice še niso preurejene, saj jih

je zob časa močno nagrizel, so pa očiščene vse navlake, ki se je tam nabrala v desetletjih. Zgraditev hotela in dokončna ureditev modernih toplic je še stvar prihodnosti, od nas samih pa zavisi, kdaj bo vse to dograjeno. Čimveč turistov se bo oklenilo Besnice in njenih naravnih lepote, tem preje bodo vsi načrti lahko realizirani.

S 1. majem bodo na pol poti med slapom in toplicami uredili tudi okrepevalnico, ki bo odprta vsako nedeljo. Za Praznik dela, ko bo nekakšna slovesna otvoritev sezone, pripravila več delovnih kolektivov izlete k slapu in toplicam.

Ko govorimo o prirodnih zanimivostih Besnice in okolice, vsekakor ne smemo prezreti na žalost od prve svetovne vojne sem že popolnoma pozabljene podzemne jame pod Rov-

nikom. Prav do prve svetovne vojne je bila ta jama zelo obiskovana. V njej so krásni kapniki in zato bi bilo prav, da se ta naravna lepota spet »odkrije«. Razen tega je Besnica izhodišče za številne izlete v kraje, znane po svojih zgodovinskih spomenikih in naravnih krasotah.

Tudi z gradnjo ceste železniška post. Besnica—Besnica so že pričeli. Ko bo cesta zgrajena in prihodnje leto podaljšana še do Podnarta, bo predstavljala glavno prometno žilo na desnem bregu Save.

Šoferji in pijača

V zadnjem času je bilo v radovljiskem okraju več težjih avtomobilskih nesreč. Za večino teh nesreč so krivi vinjeni šoferji. Ljudje se upravičeno zgražajo nad tako očitnim razsipanjem družbene imovine, saj gre škoda v milijone, razen tega pa je ogrožena varnost prometa.

Izrazit primer skrajne malomarnosti pri opravljanju svoje službe je primer Karla Begušca, šoferja tovarne »Plamen« iz Kropce, ki je bil zaradi ogrožanja varnosti prometa že večkrat kaznovan, sedaj pa spet čaka na sodbo — ki bo gotovo ostrejša kot dosedanje — ker je pretekli mesec zakrivil težjo prometno nesrečo. Ko je s težkim tovornim avtomobilom prevažal deske razdrte barake iz Dražgoš v Kropce, je zaradi pijanosti za krmilom zaspal, samo sebi prepuščeno vozilo pa je strmoglavilo v dolino in se večkrat prevrnilo. Človeških žrtev sicer ni bilo, čeprav sta bila na avtomobilu še dva delavca, le šofer je doblil lažje telesne poškodbe. Materialna škoda pa je ocenjena na pol milijona dinarjev.

Ko so v medicinskem inštitutu preiskali šoferjevo kri, se je pokazalo, da je bil šofer močno vinjen, saj je bilo v njegovi krvi koncentriranega 2,49% alkohola, medtem ko je skrajno dopustna mera le 0,5 procenta.

Del škode, ki je na ta način nastala, bo sicer moral povrniti šofer — seveda vprašanje je, kdaj — ostanek pa bo moral prav verjetno doplačati kolektiv. Zato bi bilo prav, da podjetja bolj pazijo, kaj delajo in kako žive njihovi šoferji.

Delovni pogoji so nevarni. Že leta 1950 je Okrajna inšpekcija za delo zaradi nehygieničnosti prostorov nameravala ustaviti obratovanje. Razširitev podjetja je nujna tudi za splošno koristi našega gospodarstva. Pilarske izdelke danes v veliki količini uvažamo in zanje plačujemo precejšnja devizna sredstva. Če bi se podjetje vse lilo v novo poslopje, bi lahko povečalo svojo proizvodnjo za 6 krat in še več in tako precej ublažilo veliko povpraševanje na tržišču.

Delovni pogoji so nevarni. Že leta 1950 je Okrajna inšpekcija za delo zaradi nehygieničnosti prostorov nameravala ustaviti obratovanje. Razširitev podjetja je nujna tudi za splošno koristi našega gospodarstva. Pilarske izdelke danes v veliki količini uvažamo in zanje plačujemo precejšnja devizna sredstva. Če bi se podjetje vse lilo v novo poslopje, bi lahko povečalo svojo proizvodnjo za 6 krat in še več in tako precej ublažilo veliko povpraševanje na tržišču.

Dapisujte v „Glas Gorenjske“

RAJ NAJ DELA SINDIKAT

(Nadaljevanje s 1. strani) Žnice niso zbudile zanimanja med delavstvom in jih pripravljale, da znanje ni potrebno le tistim, ki žele v pilarne, kot se to danes še čisto čuje. Ugotovljeno je tudi, da še vedno ni dovolj razumevanja za delo izven tovarne, na terenu, kar potrjuje dejstvo, da Svobode še niso prevzele vseh članov razformiranih SKUD-ov.

Še o mnogih vprašanjih so razpravljali na zboru, vendar o vsem ni mogoče spregovoriti zaradi pomanjkanja prostora. Ne bo pa odveč, če omenimo nerednosti ob samih volitvah. Čudno se zdi človeku, da zbor ni opustil starih pravil o kandidiranju. Izvoljena je bila komisija, ki je sama izdelala pre-

dbog in še to le za toliko kandidatov, kolikor jih je treba izvoliti. Prav je imel neki delegat, ki je pripomnil po izglasovanju liste z dviganjem rok, da so nadaljnje volitve nepotrebne. Vsak naknadno pripisan član s strani posameznikov ne bi imel dovolj glasov. Šele po daljšem prigorvarjanju je obveljal predlog, da se kandidatna lista dopolni z novimi predlogi. Res da nihče ni imel nič proti tistim, ki jih je predlagala kandidatna komisija, toda tak princip kandidiranja so opustile že več ali manj vse organizacije, ker ni dovolj demokratičen.

Nato je bil izvoljen 43 članski plenum, nadzorni odbor in delegati za republiški kongres.

S seboj je odnesel tudi puško s 50 naboji. Za njim so pobegnili še štirje. Položaj v četi je bil s tem Nemcem dobro poznan, zato so še naprej kovali načrte, da za vsako ceno še pred pomladjo uničijo četo. Vedeli so, da spomladi, ko skopni sneg, s partizani ne bodo imeli lahkega posla.

Za nekaj časa je morala Kokrška četa izpremeniti svojo taktiko: razdelila se je v 3 grupe. Prva, ki jo je vodil vodnik Janko Martinjak, se je zadrževala v Polici, kjer je uživala močno oporo pri kmetu Kvedru. Druga grupa je odšla pod vodstvom Janeza Zlateta v Trboje h kmetu Roglju. Tretjo skupino je vodil Milan Rožanc na sektorju pod Smarno goro. Tako so Nemci izgubili sled.

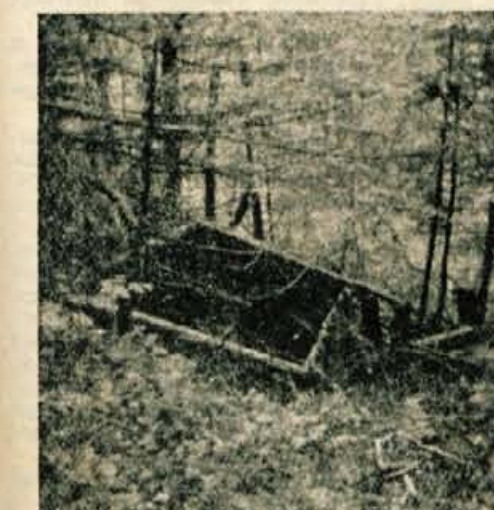
Še preden se je četa razdelila, se ji je pri Valentiju Kokalju na Visokem pridružilo več novih borcev, ki so prišli preko Save iz Cankarjevega bataljona: Franc Šiška iz Kranja, Ivan Zupanc s Primskovega, Alojz Hrovat iz Begunj, Karel Kravcar iz Križev in neki Svagelj. Četa je spet štela 31 mož. Vsi novi borci so prišli skozi Senčur s pomočjo Antona Stefeta. On jih je tudi pripeljal. Takrat je stanoval pri družini Valentina Kokalja in pri sosedu Ledrarju na Visokem in si zdravil rane, ki jih je bil dobil v Poljanski dolini. Pri Kokalju je bila stalna partizanska javka. Tam se je s komandirjem čete Bečanom sestajal tudi tovariš Tone Dolinšek.

19. februarja je pripeljal Stane Bečan na javko k Antonu Stefetu v Senčur nekega novince iz Tržiča. Eden od borcev iz Kokrške čete ga je potem prišel iskat. 22. februarja se jima je pridružil še 16 letni Janko Pipan, sin sekretarja tanukajšnje celice KPS. Komaj so prišli iz vasi, jih je napadla nemška patrolja. Novince iz Tržiča je ranila in ujela, druga dva partizana pa sta se umaknila. Čez nekaj časa so novince ustrelili kot talca.

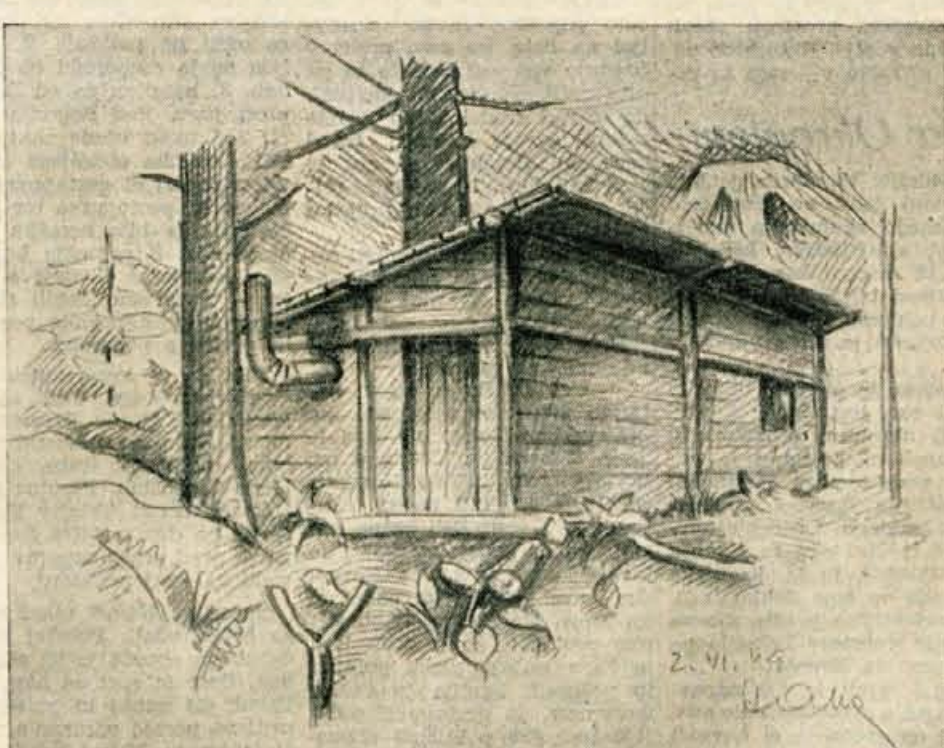
Prav v ta čas najtežje situacije sodijo tudi velika izdajstva v Kranju in okolici, ki so osvobodilnemu gibanju prizadejala ogromno škodo. Izdane so bile skoraj vse organizacije OF in KPS. Izdajalec Kumerdaj in še

nekateri drugi so povzročili številne aretacije naših aktivistov. Gestapu se je posrečilo odkriti več kot 250 članov terenskih organizacij. Kdor se ni takoj umaknil, je bil aretiran.

je vračal po stranski stezi v vas na nek sestanek, so ga pripadniki nemške žandarmerije nenadoma napadli in ujeli. Odpeljali so ga v Kranj in kasneje v Kamnik, kjer so ga nečloveško mučili. Črnil ni niti be-



Ostanki bunkerja obveščevalne službe Kokrškega odreda v pobočju Javorja nad Sv. Anu



Skica prvotne oblike čevljarске delavnice Kokrškega odreda nad Počivalom nad Tržičem

Zaradi izdajstva so Nemci 24. februarja zjutraj ob 5. uri obkolili tudi hišo, v kateri sta stanovala Anton Stefe in njegov sin Franc. Našli niso nikogar, ker sta bila že oba v ilegali. Ko se je Anton Stefe tri dni kasne-

sedice. Po neznošnih mukah si je sam vzel življenje. (Se nadaljuje)

Iz Domžal

TVD »Partizana« je te dni dokončno odšlo razvaline bivšega sokolskega doma, ki so do zdaj stale v središču mesta. Prostor bodo preuredili v letno telovadnico.

Podjetje »Alko«, ki se bavi z žganjkuho in proizvodnjo domačih likerjev, je začelo z adaptacijo delovnih prostorov. Popravili bodo tudi pročelje tovarne z Ljubljanske ceste, kar je bilo res že nujno potrebno.

Uspelo glasbeno produkcijo so imeli v soboto v godbenem domu učenci glasbene šole iz Domžal in Mengša. Poslušalcev je bilo precej. Vsi so bili zadovoljni z izvajanjem mladih glasbenikov.

Iz Jarš

V nedeljo, 19. t. m. je gostovalo v sindikalni dvorani »Induplati« pevsko društvo »Lipa« iz Litije. Goste je pozdravil predsednik TVD »Partizana« dr. Jerovec. Spored koncerta je obsegal 15 umetnih in narodnih

GASILSKI KOTIČEK

Preteklo nedeljo, 19. aprila je bilo plenarno zasedanje Gasilske zveze LR Slovenije v Ljubljani. Iz poročil, podanih na tem zasedanju, povzemamo, da je prostovoljno gasilstvo na področju Slovenije v pretežni večini izpolnilo svojo dolžnost ter očevalo več sto milijonsko vrednost ljudskega premoženja. Pri izpolnjevanju požarne varnosti pa je imelo dokaj težav, zakaj ponekod nimajo ugodnih vodnih razmer, drugod nimajo sodobnega gasilskega orodja in opreme, tam spet primanjkuje cevi itd. Pomanjkanje cevi je najbolj pereče. Stare so izrabljene in bi po vseh pravih morala služiti samo še za gasilske suhe vaje, novih pa si društva ne morejo nabaviti, ker je kapaciteta tovarne v Jaršah premajhna, da bi krčila potrebe vse države. Zato so skušali letos nekaj cevi uvoziti in tako kriti vsaj najnujnejše potrebe prostovoljnega gasilstva. Društvom priporočamo, naj od opreme nakupijo najprej cevi in šele potem delovne obleke oz. paradne uniforme.

Govora je bilo tudi o izpolnjevanju kadra v Gasilski šoli v Medvodah. Letos naj ne bo društva, ki bi ne imelo vsaj dveh podoficirjev z dovršeno gasilsko šolo v Medvodah, kjer se gasilci tehnično izpopolnjuje in se usposobijo kot predavatelji in vzgojitelji gasilskega kadra.

Na zasedanju so obravnavali tudi prodajo srečk za gasilsko loterijo. Za sedaj je uspeh še kaj klavrn. Namesto predvidenih 10 milijonov din so se doalej stekli v blagajno Gasilske zveze Slovenije šele 4 milijoni. Naša naloga je, da prodamo vse srečke, ki so nam bile razdeljene ob priliki revizij po društvih. Zato naročam društvom, da prevzete srečke čimprej obračunajo pri blagajni Okrajne gasilske zveze v Kranju, tako na ne bomo zadnji med zadnjimi. S tem bomo tudi mi pripomogli k izpolnitvi namena, zaradi katerega je bila loterija organizirana.

Victor Bizjak

pesmi, ki so jih pevci dobro odpeli. Pohvaliti je dokaj lepo dikcijo in intonacijsko čistost zbora. Med odmorom se je za pozdrav zahvalil predsednik »Lipa« tov. Rupnik. Obisk koncerta je bil zelo slab, kar kaže slabo luč na Jaršane in njihove sosesde, ki niso cenili kulturnega truda Litijčanov. Dirigentu in zboru pa vse naše priznanje.

G. V.

Iz Medvod

ZB v Medvodah priredi na 1. maj partizanski pohod v vas Studenčice, ki se je kot ena izmed prvih v medvodski kotlini dvignila v upor proti okupatorju. S tem nameravajo najlepše proslaviti naš delavski praznik.

Na predvečer praznika bodo zažgali kresove na vseh okoliških hribih.

Petnajstega aprila ob 14. uri je izbruhnil požar na gospodarskem poslopiju Ivana Premože v vasi Golo brdo. Do nesreče je prišlo zaradi neopredelnosti domače hčerke, ki je pod gospodarskim poslopijem kumila brzoparilnik, nad katerim je imel lastnik suhe deske in stelo. Gospodarjevo neprevidnost dokazuje tudi to, da je v neposredni bližini brzoparilnika zložil tudi drva in butare. Skupna škoda znaša cca 350.000 din.

Pri gašenju je sodelovalo medvoško gasilsko društvo z 19 člani, večidel mladinci, ki so bili zelo požrtovalni. Zasluga, da se požar ni razširil tudi na stanovanjsko poslopje, gre prav njim.

Špact ★ Špact ★ Špact

OBJAVA

Spored prvenstvenih nogometnih tekem za nedeljo 3. V. V Skofji Loki, igrišče »Ločana«: ob 9. uri »Ločana«: »Gregorčič B«, službujoči Savnik. V Kranju, igrišče »Korotana«: ob 14. uri »Korotana B«: »Projektor«, službujoči Peklaj. V Lescah, igrišče »Prešerna«: ob 16. uri: »Prešeren«: »Bratstvo«, službujoči Vovk. Na Bledu, igrišče »Bleda«: ob 15. uri »Bled«: »Ljubelj«, službujoči Canjko.

Iz Mošeni

Pri nas je v začetku tega meseca z uspehom končal petmesečni tečaj za zdravstveno izobrazbo ženske mladine. Tečaj je bil dobro obiskovan. Na njem so predavali tukajšnji učitelji in dr. Anton Silvnik iz Radovljice, ki je tečajnice poučil tudi ob mikroskopu v ambulanti v Radovljici. 9. t. m. so imele tečajnice zaključne izpite. V kulturnem domu v Mošnjah so priredile kulturno-zdravstveni večer, na katerem so nastopile v dveh igrinah in imele poljudno zdravstveno predavanje. 10. t. m. so v kulturnem domu predvajali zdravstvene filme. Te kinopredstave je organiziral Okrajni odbor RK v Radovljici. Popoldne si je filme ogledala šolska mladina, zvečer pa odrasli. Obakrat je bil obisk zelo dober in vsi si podobnih filmov še želijo.

Iz Gorenje vasi

Gorenja vas je bila že od nekdaj znan letovišarski kraj v Poljanski dolini, ki so ga radi obiskovali številni letoviščarji. Ta sloves polizkušna Gorenja vas ohraniti še vnaprej, zato letos mnogi privatniki dokončujejo z gradnjo prijetnih in lepih stanovanjskih hiš, ki so jih začeli graditi lansko jesen. Prav tako je dokončno obnovljen kulturni dom v središču vasi. Vse to bo nedvomno privabljalo vse več letoviščarjev v naš prijetni kraj.

Iz Poljan

Občinski ljudski odbor bo v kratkem začel z gradnjo letnega kopaljšča ob Poljanski Sori. To bo zelo koristilo pospešitvi tujskega prometa.

Splošna kmetijska zadruga pa je začela graditi veliko združeno poslopje za trgovino in skladišča bodo še letos končali.

Iz Kamnika

Maistrova ulica na Šutni je že uravnana in se zdaj veliko bolj zložno spušča proti Milinščici. Zgrajeno je trdno cestišče, ni pa ravno najboljše, da je posuto zgolj z rečnim peskom, ker ga bo voda prehitro odplavila.

V keramični kemični industriji imajo že staro tradicijo v izdelovanju mila, znamke »Veronika«. Po tem milu je povsod veliko povpraševanje, le da ga ni dobiti v maloprodajni mreži. Ne vemo, zakaj domači trgovci ne naroče tega mila pri domačem podjetju?

Tovarno Titan je v ponedeljek obiskala skupina učencev vajeniške šole iz Kranja, v kateri so bili predvsem kovinarji. Po pregledu proizvodnje v tovarni so se odpeljali še v Kam-

niško Bistrico, nakar so se vrnili domov.

Iz Mengša

Občinski odbor je začel z urejanjem novega katastra, kajti zadnji, star več kot 100 let, je zaradi velikih zemljiških sprememb medtem postal popolnoma neraben. Delo na njem je precej težko, bo pa končano še letos.

Stanje cest in mostov na področju občine se je v zadnjem času zelo popravilo, pred občinskim domom pa je zasajen drevored.

Iz Loke

V marcu se je dramska skupina DPD »Svoboda« na Trati pri Skofji Loki predstavila občinstvu z Nušičevo komedijo »Sumljiva oseba«. To je že drugo delo, katerega je naštuđirala ta mlada skupina, mlada po ustanovitvi, saj deluje šele tri mesece, mlada pa tudi po igralskem kadru: vsi igralci, razen ene izjeme, so začetniki. Igra, ki jo je gledalo vkljub pozni uri precej ljudi, je predvsem po zaslugi režiserja tov. Lojzeta Novinca dobro uspela in dokazuje, da so

igralci znatno napredovali od februarja, ko so zaigrali Golarjevo »Vdovo Rošlino«.

Tovariš Novinec in Ladislav Tovornik nista imela lahkega dela pri pripravi igre, saj so bili vsi nastopajoči pobrani kar s ceste. Njima gre zahvala, da tega gledalčevega oko ni opazilo. Res je bilo še nekaj pomanjkljivosti, ki jih je stalni obiskovalec gledališč lahko opazil, vendar pa le-te niso bile tako velike, da bi motile. Srežke načelnika je oblikoval tov. Tovornik, ki je v tej igri vsekakor najbolj blestel, zadovoljili so pa tudi Janez Ogriz v vlogi pisarja Žike, Terkaj kot Djoka, dalje Milisav, birič Joza ter oba kmeta. Tovariš Novinec se je uveljavil kot režiser in masker. Na oder je postavil vrsto tipov, ki so tudi na zunaj ustrezali svojim vlogam. Vprašanje scene je bilo zadovoljivo rešeno.

Omenil sem že, da je bila »Sumljiva oseba« kvalitetnejša kot prejšnja igra, kar nam vli-va upanje, da se bo dramska družina »Svobode« pod večjo roko režiserja Novinca lepo razvila. Pri njenem pionirskem delu ji želimo čimveč uspeha!

O. M.



Tudi to je za vas

DEZURNA SLUŽBA
Dežurno zdravniško službo na območju Ljudskega odbora mestne občine Jesenice ima od 20. do 27. aprila dr. Evgen Vauken, bolnica Jesenice. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALISČE
Prešernovo gledališče, Kranj:
Torek, 23. aprila ob 16. uri: Miroslav Križar, »V agoniji«. Red Intels.
Sreda, 24. aprila ob 16. uri: Miroslav Križar, »V agoniji«. Red Tiskanina.
Nedelja, 3. maja ob 19. uri: Drago Gervais, »Za stanovanje gre«. Izven.

KUD Dobrava, Naklo:
gostuje v nedeljo, 26. aprila ob 19.30 uri na Kokrič in v sredo, 29. aprila ob 20. uri v Strazišču s Kreftovo dramo »Celjski grofje«.

KINO
Kino »Storžič«: do 28. aprila amer. barvni film »Na otoku s teboj« s tehnikom »Tito v Londonu«. Matineja v nedeljo, 26. aprila ob 8.30 uri »Na otoku s teboj«. Predstave: ob delavnih ob 16., 18. in 20. uri, ob nedeljah ob 15., 17., 19. in 21. uri. V soboto, 25. aprila ob 20. uri in v nedeljo, 26. aprila ob 10. in 21. uri nemški barvni film »Žena mojih sanj«.
Kino »Svoboda«: od 24. do 26. aprila ameriški kovbojski film Človek z divjega zapada.

Predstave: v petek ob 19. uri, v soboto ob 17. in 19. uri, ob 21. uri na sporedu »Žena mojih sanj«, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri. Matineja v nedeljo, 26. aprila ob 10. uri »Na otoku s teboj«.
Letni kino »Partizana«: do 27. aprila amer. barvni film »Na otoku s teboj«. Predstave ob 19.30 uri. Samo v nedeljo, 26. aprila ob 20. uri nemški barvni film »Žena mojih sanj«.

Mestni kino Javornik - Kor. Bela: 24. do 26. aprila amer. film »Našil so se«. Predstave: v petek ob 19. uri, v soboto in nedeljo ob 17. in 19. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma. Vstopnina 10 din.

Mestni kino »Plavž«: 24. do 26. aprila ameriški film »Tereza«. Predstave v petek in soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma. Vstopnina 10 din.

Mestni kino »Radio«: 24. do 26. aprila angl. film »Mandy«. Predstave v petek in soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma. — Vstopnina 10 din; 27. aprila ameriški film »Tereza«; 28. in 29. aprila ameriški film »Zmaga nad temo«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Kino Domžale: do 26. aprila ameriški film »Veliki grešniki«; 29. do 30. aprila italijanski film »Nočni taksist«.

Mestni kino Kamnik: do 28. aprila ameriški film »Človek z divjega zapada«; 29. aprila do 1. maja franc. film »Umor v pariški četrti«.

OBJAVE
V nedeljo, 26. aprila ob 10. uri bo v stranski dvorani Sindikalnega doma v Kranju sestanek vsega članstva Kranjskega akademskega društva. Razpravljati bomo o letošnji mednarodni delovni akciji in nekaterih organizacijskih vprašanjih. Posebnih vabil nismo razposlali.

Upravni odbor KAD
Občinski odbor zveze borcev Senčur priredi v nedeljo, dne 3. maja 1953 veliko vrtno veselico s plesom in bogatim srecolovom. Za dobro kapljico in jestvine je preskrbljeno. Igra jazz in godba na pilala. Prosimo vse sosedne občinske organizacije, da za ta dan ne prirejejo veselice. Čisti dobiček je namenjen postavitvi spomenika padlim borcem v Senčurju.

Občinski odbor ZB v Senčurju
Preklekujemo naročilnice, opremljene z žigom Lesno industrijsko podjetje Kranj, ki so služile za nakup potrošnega materiala. Naročilnice so se nahajale v službeni aktovki, ki se je izgubila dne 20. apr. 1953 od 13. do 13.30 ure od Savskega mostu v Kranju do Gaščeja. Opozorjamo trg. podjetja, da je naše podjetje plačnik le za oni material, ki ga bo prevzel naš pooblaščenec tov. š e s t Martin, nabavni referent.

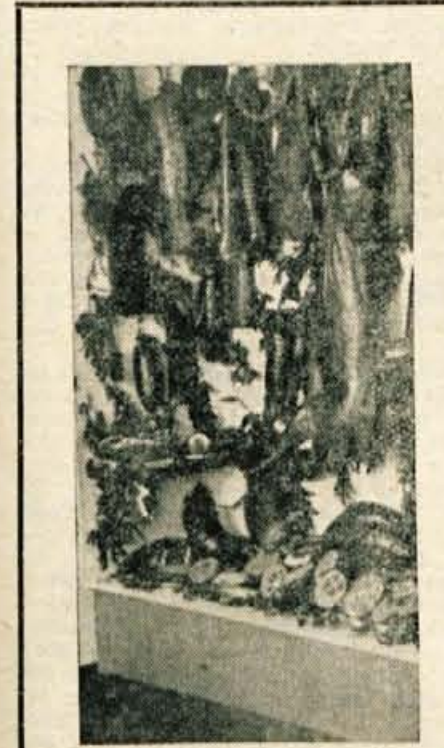
MALI OGLASI
Sprejemmo pridno, pošteno, čisto praktičantko za kuhinjo hotela »Evropa« Kranj.
Prodaj 600 kg repe in 160 kg korenja. Sušnik, Naklo 52.
Prodaj Radijo »Phillips« v dobrem stanju. Kozelj, Hotele 38, p. Preddvor.
Prodaj še malo rabljen 200 ccm motor Ardie. — Naslov v upravi lista.
Inventar za špacertjo poceni prodaj. Naslov v upravi lista.
Krnčar Lovro, šofer iz Predoselj št. 62 pri Kranju, preklekujem obrekovanja, ki sem jih širil o boleznih Nograšek Marije iz Predoselj št. 78.
Preklekujem sindikalno izkaznico. Ana Grašič, Gorenja Sava 36.
Preklekujem izgubljeno sindikalno izkaznico. Franciška Kunc, Planina, blok Tiskanina.

Mestna klavnicna Kranj

čestita vsem svojim odjemalcem k prazniku dela

1. MAJU

in jim želi polno uspehov in zadovoljstva





Razrednica pripoveduje

Malokatera knjiga nam pove toliko, kakor nam lahko pove razrednica, če jo le znamo brati. 34 dijakov in dijakinj je v našem razredu in o vsakem ve razrednica povedati marsikaj: ali je priden ali ne, Raduje se in žaluje z nami vred. Kako je ponosna, če profesorji zapisujejo vanjo tiste lepe zaokrožene petice! Kar vztrepetajo ji listi v žalosti, ko neusmiljena roka trdo piše na nežne liste one za nas usodne reče, ki jim učenci pravimo cveki.

Čuti, kakor čutimo mi. Tudi njo boli, če vidi, da se učenec doma trudi in posveča učenju vse moči, pa se kljub temu ob njegovem imenu blešči cveki, ki nam prebadajo oči. Če bi

razrednica znala radirati in pisati, bi takrat, ko je ponoči sama na mizi, tiste cveke prav gotovo spremenila vsaj v zadostne ocene, morda celo v dobre.

Kako bi se nam s tem prikupila! Videla bi, da nič več ne trepečemo pred njo, temveč da jo božamo z ljubečimi pogledi.

Razrednica bi rada videla vse tako srečne, kakor so tisti učenci, pri katerih se vrstijo sami boljši redi. Hudo ji je, da mora biti prav ona tista, s katere pomočjo se zapetati usoda marsikaterega učenca.

Ljudmila Štrukelj,
Radomlje pri Kamniku

Spet smola

Nekega popoldne sem šla v gozd na Kukovnici. S seboj sem vzela vrečo, da bi tam nabrala smrekovih češarkov. Ko sem ležala po bregu, sem jih kar precej videla pod smrekami. Mislila sem si: Mama jih bo res vesela, ko jih prinesem domov. Hitela sem jih nabirati in devati v vrečo, ki je bila kaj kmalu polna. Nato sem jo pri vrhu zvezala. Da je ne bi bilo treba nositi, sem brcnila vanjo. Vreča se je nekaj časa kar lepo kotrlila po strmih bregu. Ker je bila prelahko zavezana, se je vrvica odvezala. Češarki so se vsipali iz nje in se raztresli na vse strani. Nisem jih hotela še enkrat nabirati. Tekla sem po prazno vrečo in jezna odhitela domov.

Marija Avsec

Socialistični družbeni red je priznal ženski iste pravice kakor možu. Teoretično je torej boj za enakopravnost pri nas zaključen. Praktično pa se še marsikdo ni znebil starega gledanja na žensko in pojmovanja njene družbene vloge. Poglejmo samo v družine, kjer sta mož in žena zaposlena. Ko pride žena iz službe, mora skuhati kosilo, počistiti stanovanje, prati, likati itd., medtem

pa marsikateri mož brez slabe vesti prebira knjigo ali kaj podobnega. Prav nič ga ne peče vest, da ženi ne pomaga, češ saj je to, kar žena dela — »žensko« delo.

Žena je torej sedaj dobila pravico do uveljavljanja v družbenem življenju, do sodelovanja v proizvodnji, ni se pa razbremenila pri hišnem poslu. Je torej dvojno zaposlena, kar vsekakor ne dokazuje — enakopravnosti.

Najbrž še tako tehtno dopovedovanje starejšim možem, ne bo spremenilo njihovega pojmovanja žene in njenega dela, zakaj staro naziranje je v njih vse preveč zakoreninjeno. Poizkusimo pa vsaj naše znanke rešiti preobremenjenosti in v družini manjvrednega položaja!

Že v najnežnejših letih privajamo tako deklice kakor deč-

ke na vsa gospodinjstva dela. Zakaj bi sin ne mogel pobrisati prahu, pomesti, zakrpati nogavice in zakaj bi dekletce ne prineslo drv? Navajanje mladine, ne glede na spol, k istemu delu, bo nedvomno kasneje, ko si bo ta mladina urejala življenje, pripomoglo k enakopravnosti v družinskem krogu. Prav tako ne ločujmo deklice od dečkov pri igri. Resda so fantje navdušeni tudi za bolj grobe igre, za katere deklice nimajo nagnjenja, vendar jih nasilno nikoli ne ločujmo! Tudi najmanjše odtegotanje deklic od dečkov ali obratno pri igri in delu bo vzgoji k enakopravnosti škodilo. Popolno izenačenje v vseh pravicah in dolžnostih pa bo kasneje pomagalo razviti smisel za napredne in plemenite družinske odnose, ki so izredne važnosti tudi za vso družbo.

O znojenju

Koža odraslega človeka ima okoli 2 milijona znojnic, ki v normalnih pogojih pri zdravem človeku izločijo nekaj sto gramov znoja. Ta znoj delno izhlapi, delno pa ga vpije perilo, tako da neprijetnega vonja ni in ne občutimo. Sam znoj je pri zdravem človeku brez vonja in šele pomešan z maščobo, ki jo izločijo lojnice, dobi med razkrajanjem neprijeten duh.

Da se tega duha znebimo, si moramo v vročih dneh vsaj enkrat dnevno umiti vse telo; če je potrebno, tudi dvakrat. Vsa tista mesta, kjer se prekomerno potimo, pa razen tega zdržimo dvakrat do trikrat na dan z razredčenim alkoholom, v katerem smo raztopili 2 grama hipermangana ali toaletnega kisa. Le-tega naredimo tako, da pomešamo 6 dl dobrega kisa z 1 dl alkohola, 1 dl prekuhane vode in 1 gramom kafe.

Ker služi znojenje v veliki meri reguliranju telesne temperature, ga ne smemo popolnoma preprečiti, povsem neškodljivo pa je, če potenje delno preprečimo in to na mestih, kjer je prekomerno, n. pr. na nogah, rokah, pod pazduhama, lpd.

Preprečevanje znojenja nog je povsem drugačno kot preprečevanje znojenja pod pazduho. Za sedaj samo dva nasveta, kako ublažimo potenje pod pazduho: Najprej se temeljito umijemo z milom in nekajkrat dnevno namažemo pazduhi z eno od raztopin, ki jih pripravijo takole:

I. 2 grama galuna in pol g salicilne kisline zmešaj s 7 dl prekuhane vode in dodaj 1 dl alkohola ter pol dl glicerina.

II. Pol žlice suhe arnike stresli v liter prekuhane vode, ki si ji dodala za grahovo zrno kafe. Vse to pomešaj in vlij v steklenico, ki jo dobro zaprto shrani na toplem. Čez 8 dni tekočino precedi, nakar jo lahko uporabljaš.

ZANIMIVOSTI POŠIRNEM SVETU

Najhitrejši vlak na svetu bo imela v kratkem Italija. Dolgo pot čez Apeninski polotok bo prevozil v 8 urah. Povprečna hitrost tega električnega vlaka bo 160 km na uro.

Umeten dež je pred nedavnim padal nad Torinom. Eksperimentatorji so spustili v zrak balone. Pri eksploziranju le-teh se je sprostil specialni prah, ki je povzročil obilen dež daleč naokoli.

Ženski oddelek v državnih pomorskih akademijah so pred nedavnim osnovali v Pakistanu. Pakistanska dekleta bodo zapustila akademijo kot oficirji.

Daily Mail javlja, da je Eva Spencer iz Brightona v Veliki Britaniji **z 48 leti rodila — trojčke**. Vse tri deklice so ostale žive. Doslej v medicinski kroniki še niso zabeležili podobnega primera.

124 letni Kitajec Fu Caj je pred nedavnim v veliko začudenje vseh zmagal na tekmi v sečnji lesa, čeprav se je tekme udeležilo tudi večje število mlajših ljudi. Zmagovalec vkljub izredno visoki starosti še vedno normalno dela.

Najvišjo žično železnico gradijo v francoskih Alpah. Proga se začneja v višini 2300 metrov, od koder se povzpne skoraj navpično na 3800 m visoke grebene, pokrite z večnim ledom in snegom. Kabina nove žične železnice bo težka okoli tisoč kg. Hkrati bo moglo vanjo 50 ljudi. Vlekel jo bo jeklen kabel s premerom 57 cm. Vožnja po 3.100 m dolgi progi bo trajala 25 minut.

V Veliki Britaniji tudi krave lahko pošiljajo po pošti, je pred nedavnim izjavil pomočnik britanskega poštnega ministra Gummons pred Spodnjo zbornico, na vprašanje, kaj vse pride v poštev za poštni promet. Sleherni državljan, ki se iz kakršnegakoli vzroka ne more vrniti domov, a se še spominja svojega naslova, gre lahko v najbližji poštni urad in zahteva, da ga pošta dostavi — domov. Britanska pošta odpravlja tudi roje čebel, pijavke, bube sviloprečke pa tudi krave in pse, če imajo letišverigo okoli vratu in niso preveč napadalni!

Ceremonial ob kronanju kraljice Elizabete II. bo stal nič več in nič manj kot 200 milijard dinarjev. Za kronanje je naročenih 80 tisoč angleških zastav. Takoj po Churchillovi izjavi, da bodo kronanje prenašali tudi televizijski aparati, je bilo naročenih tudi 100 tisoč novih sprejemnikov.



Medved Marko je bil dobra duša. Nič ni vprašal, zakaj bodo Volku kokoši. Kar dal mu jih je. Volkec jih je vesel prinesel domov. Oče jih je hlastno pričel jesti, Volkeca pa spet nagnal po nove kokoši.

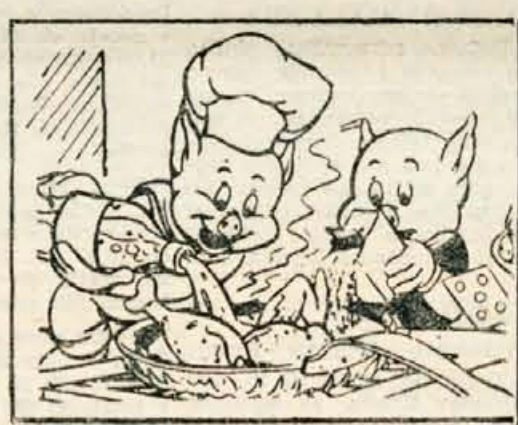
Volkec se je branil in branil, stari volk pa ni popustil. Prelomil je besedo, ki jo je dal še isti dan, ko je Volku obljubil, da mu potem ne bo več treba krasti kokoši. Kdo ve, ali mu je bilo do tega, da Volkeca spremeni v roparja, ali da na lahek način pride do slastne hrane, ta stari lenuh!

Ves prizor so skozi okno opazovali Volkčevi prijatelji, trije mladi prašički. Strašno so bili taborniki jezni, da starina tako ravna z njihovim tovarišem. Potem pa so sedli in pričeli premišljevat, kaj bi ukrenili, da Volkeca obdržijo na poti dobrega pionirja.

Ves potrt, utrujen in razjokan je odšel Volkec mimo njih. Spet je moral po kokoši.

Najstarejši prašiček je bil najpametnejši. Ime mu je bilo Pujsi. Tudi zdaj je bil prvi. Tole je predlagal svojima bratoma: »Kupimo nekoliko lepih, rejnih kokoši in jih skuhamo na najbolj gosposki način. Prav dobro jih zabelimo, da bo res sit tisti, ki jih bo jedel!«

Pujskom je bila misel všeč. Z velikim veseljem so spekli tri velike kokoši (Dalje prihodnjt.)



Zaskrbljen, da utegneta zaradi tega priti v stisko, sem Lizi ponudil denarno pomoč; ona pa je dejala: »Saj vzamem rada od tebe; vendar nikar ne skrbi, tako zelo slisnjena nisva.« Tako mi ni preostalo nič drugega, kakor da sva se ponoči pri bolniku menjavala ali, ko mu je bilo bolje, da sem po delu kako urico pokramljal z njima.

Tako se je približal čas mojega odhoda in bolj in bolj me je bolelo srce. Bilo mi je skoraj hudo, kadar sem pogledal Lizi; zakaj kmalu se bo morala tudi ona od tukaj odpraviti z očetom v široki svet. Ko bi vsaj imela kak dom! Toda kje naj bi ju iskal, če bi jima hotel poslati pozdrav in kako vest! Spominjal sem se dvanajstih let po našem prvem slovesu; ali naj spet poteče toliko časa ali nazadnje celo vse življenje?

»In pozdravi mi tudi svojo očetno hišo, ko prideš domov!« je dejala Lizi, ko me je zadnji večer spremlila do hišnih vrat. »V duhu gledam klopico pred vrati, lipo na vrhu; ah, nikoli ju ne pozabim; kaj tako prijaznega nisem nikoli pozneje našla v svetu!«

Ko je to dejala, mi je bilo, kakor da se mi iz temne globine blišči moj rojstni dom; gledal sem nežne materine oči, krepki, pošteni očetov obraz. »Ah, Lizi,« sem dejal, »kje neki je zdaj moja očetna hiša! Saj je vse puho in prazno.«

Lizi ni odgovorila; dala mi je samo roko in me pogledala s svojimi dobrimi očmi. Tedaj mi je bilo, kakor da bi slišal glas moje matere: »Drži trdno to roko in vrni se z njo, pa boš imel spet svoj dom!« — in trdno sem držal roko in dejal: »Vrni se z menoj, Lizi. Skupaj poskusiva dati novo življenje prazni hiši, tako lepo, kakršno sta imela onadva, ki sta bila ljuba nekoč tudi tebi!«

»Pavel,« je vzkliknila, »kaj misliš? Ne razumem te.«

Trenutek je molčala. »Pavel,« je dejala potem, »jaz ne morem od svojega očka.«

»Saj mora on z nama, Lizi! V obeh sobicah v zahišju, ki sta zdaj prazni, lahko stanuje in dela; tik zraven ima svojo izbico stari Henrik.«

11 THEODOR STORM
USTOBRBEC
Prevedel Rudolf Kresal



Lizi je pokimala. »Toda, Pavel, midva sva potepuška človeka. Kaj poreko ljudje pri tebi doma?«

»Hudo bodo brusili jezike, Lizi!«

»In te ni strah tega?«

Temu sem se samo smejal.

»No,« je dejala Lizi in glas ji je zapel kakor zvon, »če ga imaš ti — imam tudi jaz pogum!«

»Toda ali to tudi rada storiš?«

»Da, Pavel, če tega ne bi rada storila — in zmajala je s svojo glavico proti meni — »veš, ne bi nikoli storila!«

»In, dragi fant,« si je pripovedovalec segel v besedo, »kako človeka pri takih besedah pogleda dvoje črnih deklinskih oči, to boš še skusil, ko boš nekaj let starejši!«

»Da, da,« sem si mislil, »pa še celo dvoje oči, ki morejo izgati morje!«

»In kajne,« je spet začel Paulsen, »zdaj že tudi veš, kdo je Lizi?«

»To je gospa Paulsen!« sem odvrnil. »Kakor da tega že nisem bil davno uganil! Saj še zdaj govori srednjenemško in ima še zmerom črne oči pod lepimi obrvmi.«

Moj prijatelj se je smejal, medtem ko sem na tihem sklenil, da si bom gospo Paulsen, ko se vrneva v hišo, vendar še prav dobro ogledal, ali je v njej še spoznati lutkarico Lizi. — »Toda,« sem vprašal, »kje pa je stari gospod Tendler?«

»Dragi otrok,« je odvrnil prijatelj; »on je tam, kamor pridemo nazadnje vsi. Tam na zelenem pokopališču počiva zraven našega starega Henrika; toda z njim je prišel

še nekdo v njegov grob; tisti moj drugi prijatelj iz otroških let. To ti hočem še povedati; samo pojdiva malo ven; utegnita bi priti žena, da pogleda, kje sva, a nočem, da bi še enkrat slišala to zgodbo.«

Paulsen je vstal in šla sva na sprehajališče, ki se tudi tukaj vije za mestnimi vrtovi. Srečala sva le malo ljudi; zakaj bilo je že pod večer.

»Vidiš,« — je Paulsen nadaljeval svojo pripoved — »stari Tendler je bil takrat zelo zadovoljen z najino zaroko. Spominjal se je mojih staršev, ki jih je nekoč poznal, in je zaupal tudi meni. Vrhu tega se je naveličal potovati; odkar ga je potovanje spravilo v nevarnost, da bi ga zamenjali z najboljši zavrnjenimi klateži, je zmerom bolj hrepenel po stalnem domu. Moji dobri mojstrovki vse to ni bilo kdo ve kako všeč; bala se je, da kljub vsaj dobri volji otrok potujočega lutkarja ne utegne biti prava žena naseljenemu obrtniku. — No, zdaj je že dolgo spreobrnjena.«

In tako sem bil čez komaj osem dni spet tukaj v našem starem rojstnem mestu, prišedši s hribov na obalo Vzhodnega morja. S Henrikom sem se krepko lotil dela in hkrati uredil za očeta Jožefa obe prazni sobi v zahišju. — Štirinajst dni zatem — prek vrtove je pravkar vel vonj prvih pomladanskih cvetic — je zazvončkljalo po cesti navzgor. »Mojster, mojster,« je vzkliknil stari Henrik, »prihajajo, prihajajo!« In že se je pred našimi vrati ustavlil voziček z dvema visokima zabojema. Tu je bila Lizi, tu je bil oče Jožef. Oba vedrih oči in rdečih lic; in z njima se je vselilo tudi vse lutkovno gledališče; zakaj bil je izrecen

pogoj, da mora lutkovno gledališče z očetom Jožefom v njegov preuzitek.

Potem sva se poročila; čisto na tihem; zakaj sorodnikov v bližini nisva imela; navzoč je bil samo luški nadzornik, moj stari prijatelj, kot poročna prič. Lizi je bila, kakor njeni starši, katoliške vere; da pa bi to utegnilo biti ovira najini zakonski zvezi, nisva nikoli niti pomislila. Prva leta je pač potovala k velikonočni spovedi v sosednje mesto, kjer je, kakor veš, katoliška občina; potem je skrbi izpovedovala samo še svojemu možu.

Na poročno jutro je oče Jožef položil predme na mizo dve mošnji, večjo s stariimi harškimi trojačami in manjšo, polno kremniških tolarjev.

»Po tem nisi nič vprašal, Pavel!« je dejal. »Toda tako povsem siromašna moja Lizi vendarle ni prišla k tebi. Vzemi tole! Jaz tega odleje ne potrebujem več.«

To je bil prihranek za največjo silo, o katerem je nekoč govoril moj oče, in zdaj ga je dobil njegov sin pri obnovi svojega podjetja čisto o pravem času. Seveda je Lizin oče izročil s tem vse svoje premoženje in samega sebe zaupal skrbi svojih otrok; toda zato ni držal rok križem; spet je poiskal delzbarske nože in se izkazal koristnega pri delu v delavnici.

Lutke in oder smo v zaboji spravili na podstrežje stranskega poslopja. Samo ob nedeljskih popoldnevih je prinesel dol v svojo izbico zdaj to zdaj ono, pregledal žice in členke in snažil ali popravil to in ono. Tedaj je stal zraven njega stari Henrik in poslušal, kakšno usodo je doživela ta ali ona lutka, od katerih je skoraj vsaka imela svojo zgodbo; da, kakor smo tedaj zvedeli, je bil tisti, tako učinkovito narejeni Jurček, nekoč celo snubač za svojega mladega izdelovalca, ko je snubil Lizino mater. Casih sta zaradi boljše ponazoritve tega ali onega prizora spravila v gibanje tudi žice; Lizi in jaz sva večkrat stala zunaj pri oknih, ki so iz zelene trate že kar prijazno gledala na dvočišče; toda stara otroka notri sta bila navadno tako poglobljena v igranje, da sta gledalce opazila šele ob najinem ploskanju.